

ԵՊՀ ԻՄ-ի գիտական խորհրդի

2023թ. ապրիլի 29-ի նիստի թիվ 66/5 որոշմամբ

ԵՊՀ ԻՄ-ի գիտական խորհրդի նախագահ _____ Ա.Հ. Մակարյան

ԿԱՐԳ

«ԵՐԵՎԱՆԻ ՊԱԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ» ՀԻՄՆԱԴՐԱՄԻ ԻԶԵՎԱՆԻ ՄԱՍՆԱՃՅՈՒՂՈՒՄ ԴԱՍԱԼՍՈՒՄՆԵՐԻ ԱՆՑԿԱՑՄԱՆ (նոր խմբագրություն)

1. ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐ

- 1.1. Սույն կարգով սահմանվում են «Երևանի պետական համալսարան» հիմնադրամի Իջևանի մասնաճյուղում (այսուհետ՝ ԵՊՀ ԻՄ) դասալսումների (դասախոսությունների, սեմինար, գործնական և լաբորատոր պարապմունքների, բաց և ցուցադրական դասերի) նախապատրաստման, անցկացման, քննարկման և արդյունքների կիրառման սկզբունքները, նպատակները, խնդիրները և ընթացակարգը:
- 1.2. Կարգը մշակված է ՀՀ «Կրթության մասին», «Բարձրագույն և հետբուհական մասնագիտական կրթության մասին» օրենքների, ԵՊՀ Իջևանի մասնաճյուղի կանոնադրության, Կրթության որակի վերաբերյալ ԵՊՀ ԻՄ վերաբերյալ քաղաքականության, ԵՊՀ ԻՄ ֆակուլտետների կանոնադրությունների և ԵՊՀ ԻՄ ամբիոնների կանոնակարգերի հիման վրա:

2. ԴԱՍԵՐԻ ԵՎ ԴԱՍԱԼՍՈՒՄՆԵՐԻ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՏԵՍԱԿՆԵՐԸ

- 2.1. Դասալսումն ուսումնական գործընթացի որակի նպատակային կատարելագործման մեխանիզմ է և մտնում է դասավանդողի անհատական պլանի՞ մեջ՝ ուսումնամեթոդական աշխատանքների բաժնում:
- 2.2. Դասալսման ենթակա դասերի տեսակներն են՝
  - **բաց** դասեր, որոնք իրականացվում են դասավանդման նոր մեթոդներ և մանկավարժական հնարքներ փորձարկելու, ավելի փորձառու մասնագետների և գործընկերների կարծիքը, խորհուրդները և երաշխավորությունը ստանալու, դասավանդման փորձի ուսումնասիրման և ընդհանրացման/տարածման նպատակով,
  - **ցուցադրական դասեր**, որոնք իրականացնում են ավելի փորձառու դասավանդողները՝ դասապրոցեսի արդյունավետ կազմակերպումը, դասավանդման մեթոդիկան,

տեխնիկական ժամանակակից միջոցներով դասավանդումը, մեթոդական նոր արդյունավետ հնարքները ներկայացնելու և դասավանդման դրական փորձը փոխանցելու նպատակով,

▪ **դասախոսություն, գործնական, սեմինար, լաբորատոր դասեր:**

2.3. Դասախոսությունների, սեմինար, գործնական և լաբորատոր դասընթացների դասալսումներն ըստ կազմակերպման ձևի կարող են լինել **պլանավորված և չպլանավորված**.

- **Պլանավորված դասալսումն** անց է կացվում ամբիոնի վարիչի կամ ձևավորված հանձնախմբի կողմից ամբիոնի դասավանդողների մասնագիտական և մանկավարժական որակները գնահատելու նպատակով:
- **Պլանավորված փոխադարձ դասալսումն** իրականացվում է ամբիոնի դասավանդողների միջև դասավանդման փորձի փոխանակման, դասապրոցեսի արդյունավետ պլանավորման, կազմակերպման, դասավանդման մեթոդիկայի ընտրության հարցերում փոխադարձ օգնություն ցուցաբերելու նպատակով:
- **Չպլանավորված դասալսումն իրականացվում է** ըստ անհրաժեշտության տնօրենի, ուսումնամեթոդական վարչության պետի, ֆակուլտետի ղեկանի, ամբիոնի վարիչի, ուսանողական ինքնակառավարման մարմնի ներկայացուցչի կողմից՝ որոշակի խնդրի լուծման նպատակով:

3. ԴԱՍԱԼՍՈՒՄՆԵՐԻ ՆՊԱՏԱԿՆ ՈՒ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

3.1. Դասալսումների անցկացման նպատակն է.

- կատարելագործել ուսումնառության պրոցեսը և բարելավել դասավանդման որակը,
- նպաստել դասախոսների մանկավարժական վարպետության աճին,
- դասախոսներին ժամանակին տրամադրել անհրաժեշտ մասնագիտական և մեթոդական օգնություն,
- ապահովել դասավանդման մեթոդների համապատասխանությունը կրթական վերջնարդյունքներին,
- տարածել դասավանդման լավագույն փորձը,
- բարձրացնել ուսանող-դասախոս համագործակցության մակարդակը,
- նպաստել ուսանողակենտրոն միջավայրի ձևավորմանը:

3.2. Դասալսումների անցկացման խնդիրներն են.

1. **ուսումնասիրել, վերլուծել և գնահատել.**

- դասավանդողի մասնագիտական և մանկավարժական որակները,
- դասապրոցեսի արդյունավետ կազմակերպման դասավանդողի հմտությունները

- դասավանդողի կողմից կիրառվող դասավանդման և ուսումնառության մեթոդների արդյունավետությունը,
  - դասաժամին դասավանդողի կողմից կիրառվող ուսանողների գնահատման մեթոդների արդյունավետությունը,
  - տրամադրվող ուսումնական և ուսումնաօժանդակ նյութերի արդիականությունը,
  - ուսումնական նյութերի դյուրըմբռնելիությունը և համապատասխանությունն ուսումնառողների ունակություններին,
  - ուսումնառողների իմացության մակարդակը դասալսման ավարտին,
  - ուսումնառողների հետաքրքրվածության և դասին ներգրավվածության մակարդակը,
  - ուսանող-դասախոս համագործակցության մակարդակը,
  - դասավանդողի անհատական ձեռագրի դրսևորումները,
  - դասավանդողի կողմից բարեվարքության, ակադեմիական ազնվության պահպանումը և խտրական վերաբերմունքի դրսևորման բացառումը,
2. դասալսման արդյունքներով **վերհանել** դասավանդողի մասնագիտական և մեթոդական կարիքները, նշել անհրաժեշտ վերապատրաստումների թեմաները,
  3. **նպաստել** դասավանդողների միջև մասնագիտական և մեթոդական փորձի փոխանակմանը,
  4. ուսումնասիրել և **տարածել** դասավանդման լավագույն փորձը,
  5. **գնահատել** դասաժամին կիրառվող տեխնիկական միջոցների բավարարությունը և օգտագործման արդյունավետությունը,
  6. **գնահատել** առկա ուսումնական միջավայրի բավարարությունն արդյունավետ դասավանդման և ուսումնառության համար:

4. ԴԱՍԱԼՍՈՒՄՆԵՐԻ ԱՆՅԿԱՅՈՒՄԸ

- 4.1. Պլանավորված դասալսումները յուրաքանչյուր դասավանդողի մոտ անց են կացվում կիսամյակում նվազագույնը մեկ անգամ:
- 4.2. Պլանավորված դասալսումներն անց են կացվում յուրաքանչյուր կիսամյակի սկզբում ամբիոնի նիստում հաստատված ժամանակացույցի համաձայն:
- 4.3. Չպլանավորված դասալսում անց կացնելու դեպքում առնվազն մեկ շաբաթ առաջ դասավանդողին տեղեկացնում են այդ մասին:
- 4.4. Պլանավորված դասալսումներն իրականացվում են ամբիոնի վարիչի կամ ձևավորված հանձնախմբի կողմից:
- 4.5. Պլանավորված փոխադարձ դասալսմանը կարող են մասնակցել միայն նախապես ներգրավված դասավանդողները:

- 4.6. Բաց և ցուցադրական դասերի դասալսումներին բացի ամբիոնի վարիչից կարող են մասնակցել նաև այլ դասավանդողներ:
- 4.7. Դասալսման մասնակիցները նախապես ծանոթանում են թեմային, համապատասխան գրականությանը, ուսումնաօժանդակ նյութերին, դասամատյանին, ուսանողների տետրերին, դասախոսի օրացուցային պլանին, ծրագրի համապատասխան բաժիններին:
- 4.8. Դասալսման մասնակիցները պահպանում են կարգապահական նորմերը.
  - ժամանակին ներկայանալ դասին,
  - չմիջամտել դասապրոցեսին,
  - չկազմակերպել քննարկումներ և չտալ գնահատականներ դասալսման ընթացքում:
- 4.9. Դասալսման չկայացման դեպքում դասալսումների մատյանում (Տես 5.1) գրանցվում է պատճառը և նշանակվում նոր օր՝ դրա մասին տեղեկացնելով դասավանդողին:

5. ԴԱՍԱԼՍՈՒՄՆԵՐԻ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻ ՄՇԱԿՈՒՄԸ ԵՎ ՓԱՍՏԱԹՂԹԱՎՈՐՈՒՄԸ

- 5.1. Դասալսումների և դրանց արդյունքների գրանցման համար ամբիոնը վարում է առանձին մատյան, որի էջերը օգտագործելուց առաջ համարակալվում են և մատյանը կնքվում է՝
  - համամասնաճյուղային ամբիոնում՝ ուսումնամեթոդական վարչության կողմից,
  - ֆակուլտետային ենթակայության ամբիոնում՝ ֆակուլտետի դեկանի կողմից:
- 5.2. Դասալսման ժամանակ դասալսողը գրանցումներ է կատարում ըստ Հավելված 1-ի հարցաթերթում ներկայացված չափանիշների՝ գնահատելով դասավանդողի դասի վարման մեթոդիկան, նյութի ամրապնդման հնարների կիրառման, ուսանողների մասնակցության ղեկավարման մակարդակը:
- 5.3. Դասալսման ավարտին դասալսողը **վերլուծում է** դասալսման արդյունքները՝ հարցաթերթում նշելով դասավանդողի մանկավարժական և մեթոդական ուժեղ և թույլ կողմերը, առանձնացնելով նրա կիրառած նորարարական մեթոդները, գրում է դիտողություններ, կատարում բարելավման առաջարկներ և ամփոփում եզրակացությամբ:
- 5.4. Դասալսման արդյունքները ամբիոնի վարիչը (դասալսողը) նույն օրը քննարկում է անմիջապես դասավանդողի հետ: Դասավանդողը պարտավոր է, անհրաժեշտության դեպքում, տալ բացատրություններ և կարող է ներկայացնել առարկություններ:
- 5.5. Յուրաքանչյուր դասալսման վերաբերյալ դիտողությունները, առաջարկությունները և եզրակացությունները ամբիոնի վարիչի կողմից գրանցվում են մատյանում և ստորագրվում դասալսում կատարողների ու տվյալ դասախոսի կողմից:
- 5.6. Դասալսումների արդյունքները կիսամյակի ընթացքում քննարկվում են ամբիոնների նիստերում (ոչ ուշ, քան մեկամսյա ժամկետում):

- 5.7. Դասալսումների արդյունքների ամփոփ վերլուծությունը կիսամյակի վերջում ամբիոնի վարիչը ներկայացնում է ամբիոնի նիստում **Հավելված 2-ում** ներկայացված ձևաչափով՝ նշելով ամբիոնի դասավանդողների մանկավարժական և մեթոդական պատրաստվածության ընդհանուր բնութագիրը, նրանց կողմից կիրառված նորարարական մեթոդները, առանձնացնելով դասավանդման լավագույն փորձի օրինակները, ամփոփելով եզրակացությամբ:
- 5.8. Դասալսումների քննարկումների վերաբերյալ ամբիոնների նիստերի արձանագրությունների քաղվածքները և որոշումները անհրաժեշտության դեպքում ներկայացվում են մասնաճյուղի գիտական խորհրդին կամ նրան կից մրցութային հանձնաժողովին, տեղադրվում են դասընթացի պորտֆոլիոյի մեջ:
- 5.9. Ամբիոնի վարիչն իր գործունեության տարեկան հաշվետվության մեջ պարտադիր անդրադարձ է կատարում դասալսումների արդյունքներին:

6. ԴԱՍԱԼՍՈՒՄՆԵՐԻ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻ ՕԳՏԱԳՈՐԾՈՒՄԸ

- 6.1. Դասալսումների արդյունքները հաշվի են առնվում դասախոսի հետ նոր աշխատանքային պայմանագիր կնքելիս, կամ էլ աշխատանքային պայմանագրում փոփոխություններ կատարելիս:
- 6.2. Դասալսումների արդյունքները հաշվի են առնվում դասախոսների վերապատրաստումների թեմաների ընտրության և գրաֆիկների կազմման ժամանակ:
- 6.3. Վերլուծության արդյունքների հիման վրա կարող են տրամադրվել խորհրդատվություններ և դրանց իրականացման ուսումնասիրության նպատակով դասալսումները կարող են կրկնվել:
- 6.4. Դասալսումների վերլուծության արդյունքները հիմք են հանդիսանում դասախոսների փոխարինման գրաֆիկի կազմման համար:

7. ԿԱՐԳԻ ՀԱՍՏԱՏՈՒՄԸ ԵՎ ՆՐԱՆՈՒՄ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՈՒՄԸ

- 7.1. Սույն կարգը հաստատում է մասնաճյուղի գիտական խորհուրդը:
- 7.2. Կարգում փոփոխություններ և լրացումներ կարող են կատարվել տնօրենի, կրթության որակի ապահովման ստորաբաժանումների, դեկանների, ամբիոնների վարիչների առաջարկություններով՝ գիտական խորհրդի որոշմամբ:

Երևանի պետական համալսարանի Իջևանի մասնաճյուղ
ԴԱՍԻ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՀԱՐՑԱԹԵՐԹ

Ուսումնական տարի _____
 Ամբիոն _____
 Կրթական ծրագրի անվանում _____
 Դասընթացի անվանում _____
 Դասավանդող դասախոս _____
 Դասալսող (ներ) _____

Ուսանողների քանակ _____ Ամսաթիվ «___» _____ 202__թ.

Դասալսման տեսակը՝
 պլանավորված
 չպլանավորված

Գնահատման սանդղակը՝
 3- իրականացվել է լավ
 2- իրականացվել է որոշակիորեն
 1- իրականացվել է ոչ այդքան լավ
 0- չի դիտվել (կամ դժվար է գնահատել):

Գնահատման չափանիշը		Գնահատական				Նշումներ
		3	2	1	0	
Դասի վարման մեթոդիկան						
1.	Դասընթացի թեման համապատասխանում էր օրացուցային պլանին	☐	☐	☐	☐	
2.	Հստակ ներկայացրեց դասի նպատակները, խնդիրները և վերջնարդյունքները, թեմայի կարևորությունը ապագա մասնագիտության համար	☐	☐	☐	☐	
3.	Նյութը մատուցեց մատչելի՝ պահպանելով պատշաճ գիտական մակարդակ:	☐	☐	☐	☐	
4.	Ուներ խոսքի արտահայտչականություն, ուսանողների հետ շփվում էր ազատ	☐	☐	☐	☐	
5.	Ժամանակը և ռեսուրսներն օգտագործեց արդյունավետ	☐	☐	☐	☐	
6.	Դասն ավարտեց հիմնական եզրակացությունների մատուցմամբ	☐	☐	☐	☐	
Նյութի ամրապնդման հնարների կիրառումը						
7.	Կիրառեց ժամանակակից տեխնիկական միջոցներ, դիդակտիկ և բաշխիչ նյութեր	☐	☐	☐	☐	
8.	Դասընթացի յուրացման համար առաջադրեց կոնկրետ և պրակտիկ հարցեր ու խնդիրներ	☐	☐	☐	☐	
9.	Կիրառեց տարբեր մոտիվացիոն հնարներ ուսանողների ուշադրության և ակտիվության պահպանման համար	☐	☐	☐	☐	
10.	Խրախուսեց ուսանողների յուրաքանչյուր աշխատանք և պատասխան:	☐	☐	☐	☐	

Ուսանողների մասնակցության դեկլարումը						
11.	Ուսանողներին ուղղորդեց ձևակերպել, մատուցել և լուծել խնդրահարույց հարցեր	☐	☐	☐	☐	
12.	Ուսանողներին հնարավորություն տվեց ներկայացնել և քննարկել թեմայի հետ առնչվող, սակայն թեմայից դուրս լրացուցիչ հարցեր:	☐	☐	☐	☐	
13.	Հանձնարարեց թիմային աշխատանքներ:	☐	☐	☐	☐	
14.	Հարցադրումների միջոցով ուսանողների մեջ ձևավորեց փաստերը վերլուծելու, դրանց քննադատաբար վերաբերվելու ունակություններ	☐	☐	☐	☐	
15.	Հետևեց լսարանի արձագանքին	☐	☐	☐	☐	
Կարգապահության պահպանման հնարների կիրառումը						
16.	Կարգապահությունը լսարանում պահեց պատշաճ մակարդակի վրա	☐	☐	☐	☐	

1. Դասախոսի մանկավարժական և մեթոդական ուժեղ ու թույլ կողմերը.

---

2. Դասախոսի կիրառած դասավանդման նորարարական մեթոդները.

---

3. Կարելի՞ է արդյոք դասախոսի դասավանդման ձևը դիտարկել որպես դասավանդման լավագույն փորձի օրինակ և ինչու՞.

---

4. Ձեր բարելավման առաջարկները դասախոսին և ընդհանուր եզրակացությունը.

Դասալսող՝ /...../

Սմբիռնի վարիչ՝ /...../

Երևանի պետական համալսարանի Իջևանի մասնաճյուղ
ԴԱՍԱԼՍՈՒՄՆԵՐԻ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ

Ուսումնական տարի _____

Ամբիոն _____

Կրթական ծրագիր _____

Գնահատման չափանիշը	Դասալսման արդյունքում չափանիշից դասախոսի ստացած միավորը								Միջին գնահատական
	Դասընթաց, Դասախոս	Դասընթաց, Դասախոս	Դասընթաց, Դասախոս	Դասընթաց, Դասախոս	Դասընթաց, Դասախոս	Դասընթաց, Դասախոս	Դասընթաց, Դասախոս	Դասընթաց, Դասախոս	
Դասի վարման մեթոդիկան									
1.	Դասընթացի թեման համապատասխանում էր օրացուցային պլանին								
2.	Հստակ ներկայացրեց դասի նպատակները, խնդիրները և վերջնարդյունքները, թեմայի կարևորությունը ապագա մասնագիտության համար								
3.	Նյութը մատուցեց մատչելի՝ պահպանելով պատշաճ գիտական մակարդակ:								
4.	Ուներ խոսքի արտահայտչականություն, ուսանողների հետ շփվում էր ազատ								
5.	Ժամանակը և ռեսուրսներն օգտագործեց արդյունավետ								
6.	Դասն ավարտեց հիմնական եզրակացությունների մատուցմամբ								
Նյութի ամրապնդման հնարների կիրառումը									
7.	Կիրառեց ժամանակակից տեխնիկական միջոցներ, դիդակտիկ և բաշխիչ նյութեր								
8.	Դասընթացի յուրացման համար առաջադրեց կոնկրետ և պրակտիկ հարցեր ու խնդիրներ								
9.	Կիրառեց տարբեր մոտիվացիոն հնարներ ուսանողների ուշադրության և ակտիվության պահպանման համար								
10.	Խրախուսեց ուսանողների յուրաքանչյուր աշխատանք և պատասխան:								
Ուսանողների մասնակցության ղեկավարումը									
11.	Ուսանողներին ուղղորդեց ձևակերպել, մատուցել և լուծել խնդրահարույց հարցեր								
12.	Ուսանողներին հնարավորություն տվեց ներկայացնել և քննարկել թեմայի հետ առնչվող, սակայն թեմայից դուրս լրացուցիչ								

	հարցեր:								
13.	Հանձնարարեց թիմային աշխատանքներ:								
14.	Հարցադրումների միջոցով ուսանողների մեջ ձևավորեց փաստերը վերլուծելու, դրանց քննադատաբար վերաբերվելու ունակություններ								
Կարգապահության պահպանման հնարների կիրառումը									
15.	Կարգապահությունը լսարանում պահեց պատշաճ մակարդակի վրա								

1. Ամբիոնի դասավանդողների մանկավարժական և մեթոդական պատրաստվածության ընդհանուր բնութագիրը.

---

2. Ամբիոնի դասախոսների կողմից կիրառված դասավանդման նորարարական մեթոդները և դրանց արդյունավետությունը.

---

3. Դասավանդման լավագույն փորձի օրինակը (կամ օրինակները).

---

4. Եզրակացություն.

Ամբիոնի վարիչ՝   /...../